

О. Б. Олійник

orcid.org/0000-0002-4053-3819

*доктор юридичних наук, доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов, філології та журналістики
Київського університету інтелектуальної власності і права*

ЕТИЧНІ ДИЛЕМИ В МЕДІАЦІЇ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРАВ ЛЮДИНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ І ПРАКТИЧНІ ОРІЄНТИРИ

Медіація в сучасному світі стає все більш популярним і ефективним інструментом для мирного вирішення конфліктів. Вона допомагає сторонам уникати тривалих і дорогих судових процесів, сприяючи досягненню згоди, яка задовольняє інтереси всіх учасників (Абрамович, 2018, С. 45). Проте, попри свою гуманістичну місію, медіація не є простим процесом. Медіатор це не лише фасилітатор, який допомагає сторонам налагодити діалог. Він той професіонал, що постійно стикається зі складними етичними дилемами. Відсутність чітких законодавчих норм у багатьох країнах (включно з Україною), робить етичні питання ще більш актуальними, перетворюючи їх на своєрідний «внутрішній компас» медіатора (Петров, 2020). Дана стаття має на меті заповнити існуючі прогалини у вивченні етичних дилем у медіації, пропонуючи всебічний аналіз проблеми з позицій філософії права, етики та психології. Можна сміливо говорити, що принципи прав людини повинні слугувати фундаментальним орієнтиром для медіаторів у вирішенні будь-яких етичних конфліктів. У вітчизняному науковому дискурсі ці аспекти отримали глибоке теоретичне осмислення в працях Горелової В.Ю., яка досліджує поняття професійної етики медіатора, етично-правові виклики онлайн-медіації та імплементацію міжнародних стандартів у національне законодавство.

Теоретико-методологічні основи дослідження

Будь-яке наукове дослідження, що претендує на системність та глибину, потребує чітко визначеної мети, окреслених завдань і новизни, яка відрізняє його від попередніх спроб осмислення теми. У контексті проблеми етичних дилем у медіації ці складові набувають особливого значення, адже йдеться не лише про аналіз практики чи нормативної бази, а насамперед про пошук теоретичного підґрунтя для нової оптики бачення медіації як соціально-правового та культурного феномену (Абрамович, 2018).

Метою цього дослідження є всебічний аналіз ключових етичних дилем, що виникають у процесі медіації, з подальшим обґрунтуванням ролі принципів прав людини як універсальної методологічної основи для їх вирішення. Саме такий підхід дозволяє вийти за межі технічного сприйняття медіації як альтернативи судовому процесу і побачити в ній простір, де моральні цінності, юридичні норми та психологічні механізми взаємодіють, створюючи умови для справедливого та стійкого врегулювання конфліктів.

Завдання, що постають у межах дослідження, відображають багаторівневість проблеми. По-перше, необхідно з'ясувати природу етичних дилем у медіації, спираючись на класичні й сучасні філософсько-правові концепції прав людини, що дозволяє розкрити їх онтологічну сутність. По-друге, варто дослідити найбільш поширені види дилем, серед яких постають протиріччя між конфіденційністю та безпекою, неупередженістю та справедливістю, добровільністю та прихованим тиском. Їхній аналіз потребує міждисциплінарного підходу, оскільки кожна з цих колізій не може бути пояснена виключно правовими категоріями, а вимагає врахування психологічних закономірностей і морально-етичних імперативів. По-третє, дослідження має виявити вплив міжнародних стандартів у сфері прав людини на зміст і практику застосування етичних кодексів медіаторів, адже саме міжнародний досвід часто задає рамки для формування національних практик. Нарешті, надзвичайно важливим завданням є розробка практичних рекомендацій для медіаторів, що могли б слугувати дороговказом у вирішенні складних етичних конфліктів у їхній професійній діяльності.

Наукова новизна роботи полягає у запропонованому баченні медіації як міждисциплінарної практики, що потребує не лише технічних умінь, але й глибокого розуміння етичних засад і міжнародних стандартів прав людини. На відміну від попередніх досліджень, де увага зосереджувалася переважно на правових чи процедурних аспектах (Абрамович, 2018), (Петров, 2020), у даній роботі акцент зроблено на систематизації найгостріших етичних дилем та на створенні комплексного інструментарію для їх подолання, який поєднає правовий, етичний і психологічний аналіз (Kagan, 2017). Це дозволяє запропонувати новий ракурс дослідження, що відповідає сучасним викликам і тенденціям розвитку медіації як професійної діяльності.

Методологічна основа дослідження спирається на широкий спектр підходів, які у своїй сукупності забезпечують всебічність аналізу. Теоретичний рівень представлений використанням ключових філософських і правових концепцій, зокрема теорії справедливості Джона Ролза (Rawls, 1999) та комунікативної етики Юргена Габермаса (Habermas, 2001). Їхня інтеграція дозволяє зрозуміти, як принципи справедливості й дискурсивні практики впливають на формування етичних стандартів у медіації. Важливе місце займають методи аналізу та синтезу, що дають змогу узагальнити напрацювання сучасної наукової літератури, етичних кодексів медіаторів та міжнародних і національних нормативно-правових актів. Порівняльний аналіз дозволяє зіставити український досвід із практикою провідних країн, таких як США, Німеччина чи Великобританія, та виявити як спільні риси, так і специфічні відмінності.

Не менш значущим є системний підхід, який розглядає медіацію як цілісну систему з власними етичними правилами і закономірностями (Kagan, 2017). Він дозволяє не лише описати окремі аспекти, а й побачити внутрішню логіку функціонування інституту медіації в його взаємозв'язку з культурними, правовими та соціальними контекстами. Для ілюстрації практичного виміру дослідження застосовуються методи кейс-стаді, що спираються на знеособлені приклади з реальної медіаційної практики та інтерв'ю з медіаторами (Петров, 2020). Вони допомагають перевести теоретичний аналіз у площину конкретних життєвих ситуацій, де дилеми постають у своїй найбільшій гостроті. Нарешті, міждисциплінарний підхід забезпечує інтеграцію правових, етичних і психологічних концепцій, формуючи цілісне бачення проблеми та дозволяючи поєднати різні рівні її осмислення.

Таким чином, поєднання зазначених цілей, завдань, новизни та методологічних підходів формує міцний теоретико-методологічний фундамент для подальшого дослідження. Він відкриває можливість не лише для поглибленого аналізу етичних дилем у медіації, але й для розробки практичних рішень, які сприятимуть підвищенню ефективності та гуманістичної спрямованості цього інституту в сучасному суспільстві.

Ключові етичні дилеми в медіації: правова та практична перспектива

Етичні дилеми, що виникають у процесі медіації, є не лише професійним викликом для медіатора, а й індикатором глибших правових і моральних суперечностей, які супроводжують врегулювання конфліктів. Вони відображають складну взаємодію правових норм, етичних імперативів та психологічних факторів, що впливають на динаміку переговорів. У цьому розділі розглядаються три найбільш поширені типи дилем, які мають безпосередній зв'язок із фундаментальними правами людини і розкривають сутнісні межі професійної відповідальності медіатора.

Однією з найважливіших є дилема «конфіденційність проти безпеки». Конфіденційність визнається базовим принципом медіації, що забезпечує довіру учасників і створює умови для відвертого діалогу. Учасники погоджуються на медіацію, усвідомлюючи, що їхні висловлювання не будуть використані проти них у подальшому правовому процесі. Проте в практиці медіаторів трапляються ситуації, коли одна зі сторін заявляє про намір завдати шкоди собі чи іншим. У такому випадку виникає дилема: чи має медіатор право порушити принцип конфіденційності заради захисту життя та здоров'я? Правовий контекст цієї дилеми відображений у статті 2 Європейської конвенції з прав людини, яка гарантує право на життя, а також у статті 8, що захищає приватність (Рада Європи, 1950). Етичні кодекси медіаторів у США та Німеччині передбачають винятки з конфіденційності у випадках безпосередньої загрози життю. Однак у національних системах, зокрема в Україні, межі таких винятків залишаються нечіткими, що змушує медіатора балансувати між довірою та обов'язком запобігти шкоді.

Не менш складною є дилема «неупередженість проти справедливості». Медіатор має зберігати нейтральність щодо сторін конфлікту, проте у реальному процесі часто виникає дисбаланс сил: одна зі сторін може вдаватися до маніпуляцій, проявляти агресію або застосовувати дискримінаційну риторичку. У такому разі постає питання, чи повинен медіатор втрутитися, щоб захистити більш вразливу сторону, ризикуючи при цьому втратити нейтральність (Абрамович, 2018). Ця дилема напряму пов'язана з правом на рівність і заборонаю дискримінації, закріпленими у статті 14 Європейської конвенції з прав людини (Рада Європи, 1950). У більшості етичних стандартів вказано на необхідність забезпечення рівного доступу до процесу, проте вони не завжди передбачають конкретні механізми відновлення балансу (Петров, 2020). Таким чином, медіатор змушений балансувати між процесуальною нейтральністю та забезпеченням сутнісної справедливості. У вітчизняному науковому дискурсі зазначена проблема отримала ґрунтовне висвітлення в працях Горєлової В.Ю., яка обґрунтовує етичну парадигму юридичної медіації (Горєлова, 2025) та правовий зміст права людини на отримання професійно-етичної послуги медіатора (Горєлова, 2025).

Третьою важливою є дилема «добровільність проти прихованого тиску». Добровільність участі вважається наріжним каменем медіації, але на практиці згода на певну угоду не завжди є результатом вільного волевиявлення. Вона може бути наслідком фінансового, соціального чи психологічного тиску. Завдання медіатора полягає у вчасному розпізнаванні таких ознак та запобіганні несправедливому результату (Kagan, 2017). З правової точки зору, ця дилема стосується права на справедливий процес та свободу волевиявлення, що є ключовими стандартами міжнародного права (Рада Європи, 1950). У багатьох країнах медіатори проходять спеціальне навчання, яке допомагає розпізнавати ознаки прихованого тиску (Петров, 2020). В українському контексті такі програми лише розвиваються, що створює додаткові труднощі для професійної діяльності медіаторів. Ці виклики детально проаналізовані у дослідженнях Горєлової В.Ю., зокрема щодо етично-правових аспектів онлайн-медіації (Горєлова, 2020) та імплементації міжнародних стандартів у національне законодавство України (Горєлова, 2025).

Таким чином, розглянуті етичні дилеми демонструють, що медіація є багатовимірним процесом, де правові норми, етичні стандарти та психологічні чинники перебувають у постійній напрузі. Вирішення цих дилем можливе лише за умови, що медіатор поєднує знання нормативних приписів із високим рівнем етичної компетентності та орієнтується на принципи прав людини як універсальний дороговказ.

Шляхи подолання етичних дилем та практичні орієнтири для медіаторів

Усвідомлення складності етичних дилем у медіації вимагає не лише їхнього теоретичного аналізу, а й розробки практичних механізмів, що дозволяють медіаторам діяти відповідально, ефективно й у відповідності до міжнародних стандартів прав людини (Kagan, 2017). У цьому розділі розглядаються ключові інструменти, які допомагають подолати етичні конфлікти: професійна етика та міжнародні стандарти, навчання і супервізія, а також внутрішня рефлексія й самосвідомість медіатора.

Професійна етика є базовою основою діяльності медіатора, оскільки саме вона визначає межі допустимого, задає орієнтири поведінки та встановлює стандарти професійної відповідальності (Абрамович, 2018). Етичні кодекси, що діють у США, Німеччині та Великобританії, містять положення про конфіденційність, неупередженість і добровільність, а також визначають механізми реагування у випадках, коли постає загроза життю чи виявляється суттєвий дисбаланс сил між сторонами (Kagan, 2017). Наприклад, Модельні стандарти поведінки медіаторів у США дозволяють порушувати конфіденційність у випадках небезпеки для життя і здоров'я. Подібні положення існують у європейських етичних кодексах, де акцент робиться також на захисті вразливих сторін процесу (Рада Європи, 1950). Для українського контексту важливим є адаптація цих напрацювань, адже відсутність чіткої регламентації може залишити простір для небезпечних інтерпретацій.

Не менш значущим інструментом є професійне навчання та супервізія. Ефективна підготовка медіаторів передбачає включення до навчальних програм спеціальних модулів із професійної етики, прав людини, психології конфлікту, а також практичний аналіз кейсів, що дозволяє виробляти навички розпізнавання прихованого тиску та реагування на дисбаланс

сил (Петров, 2020). У багатьох країнах супервізія виступає обов'язковим елементом сертифікації медіаторів і сприяє не лише підвищенню якості рішень, але й запобіганню професійному вигоранню (Абрамович, 2018). В Україні практика супервізії лише починає формуватися, однак її розвиток є важливою передумовою забезпечення етичної стійкості медіації.

Важливу роль відіграє також внутрішній «етичний компас» медіатора. Жодні зовнішні кодекси чи навчальні програми не можуть замінити особистої відповідальності та здатності до рефлексії. Самоаналіз, усвідомлення власних упереджень і критичне ставлення до власних дій дають змогу уникати несвідомого впливу на процес і забезпечувати справжню нейтральність. У цьому контексті корисним є створення професійних спільнот, де медіатори можуть обговорювати складні етичні випадки, обмінюватися досвідом і формувати культуру відкритого діалогу. Такий колективний вимір професійної етики посилює значення внутрішньої рефлексії та сприяє формуванню етичної культури медіації.

Таким чином, подолання етичних дилем у медіації потребує поєднання трьох рівнів – зовнішньої професійної етики, системи навчання і супервізії та внутрішньої етичної самосвідомості медіатора. Лише баланс між цими вимірами дозволяє забезпечити ефективність медіації, зберегти довіру учасників і водночас діяти у відповідності до фундаментальних прав людини.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз етичних дилем у медіації засвідчив, що цей інститут не можна зводити виключно до альтернативної процедури вирішення спорів чи технічної заміни судового процесу. Медіація постає як особлива соціально-правова практика, в якій стикаються фундаментальні цінності – конфіденційність і безпека, неупередженість і справедливість, добровільність і загроза прихованого тиску. Кожна з цих дилем виявляє напруження між універсальними правами людини та практичними викликами реальної комунікації сторін. Саме тому вирішення таких суперечностей вимагає від медіатора не лише знання формальних стандартів, а й здатності мислити міждисциплінарно, поєднуючи юридичну, етичну та психологічну перспективи.

Дослідження показало, що ключовим дороговказом у подоланні етичних конфліктів мають стати міжнародні стандарти прав людини, адже вони формують універсальну рамку, у межах якої можливе узгодження національних практик та індивідуальних рішень медіаторів. Порівняльний аналіз етичних кодексів, що діють у США, Німеччині та Великобританії, підтвердив ефективність моделей, які передбачають винятки з принципу конфіденційності у випадках загрози життю, а також гарантують захист вразливих сторін від маніпуляцій і дискримінації. Ці напрацювання можуть і мають стати підґрунтям для формування української практики медіації, яка нині перебуває у фазі активного становлення.

Особливого значення набуває поєднання зовнішніх і внутрішніх механізмів забезпечення етичної якості медіаційного процесу. До зовнішніх відносяться нормативне закріплення етичних стандартів, навчальні програми та інституційна супервізія, які створюють об'єктивні умови для професійної діяльності медіатора. Внутрішній рівень охоплює рефлексію, самокритичність і формування власного «етичного компаса», що дозволяє ухвалювати рішення в умовах, коли формальні правила не дають однозначної відповіді. Саме баланс між цими двома рівнями забезпечує стійкість медіації як інструменту, здатного поєднувати ефективність із гуманістичною спрямованістю.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері пов'язані з кількома важливими напрямками. По-перше, актуальним є вивчення етичних викликів у контексті онлайн-медіації, яка дедалі частіше використовується у цифровому суспільстві, але водночас породжує нові ризики для конфіденційності та рівності доступу. По-друге, необхідним є аналіз специфіки етичних дилем у постконфліктних і транзитивних суспільствах, де медіація виконує функцію не лише інструмента врегулювання спорів, а й механізму відновлення довіри та соціальної стабільності. По-третє, потребують уваги питання підготовки медіаторів в Україні, зокрема інтеграція міжнародних практик супервізії та професійної підтримки, що мають потенціал суттєво підвищити якість етичного виміру медіаційного процесу.

Отже, результати проведеного дослідження дозволяють стверджувати, що етичні дилеми в медіації не є другорядним питанням чи побічним ефектом практики, а навпаки – становлять

її сутнісне ядро. Їхнє осмислення та подолання сприяють не лише професійному зростанню медіаторів, а й розвитку культури діалогу, яка ґрунтується на повазі до прав людини та на визнанні цінності кожної особистості. Саме така культура здатна забезпечити медіації її головне призначення бути простором примирення, справедливості та відновлення людської гідності.

Література

- Абрамович С.Ю. Медіація як форма альтернативного вирішення спорів: теоретичні та практичні аспекти. Київ : Юридична думка, 2018. 45 с.
- Габермас Ю. Моральна свідомість і комунікативна дія / Ю. Габермас ; пер. з нім. К. Кисельов. Київ : Основи, 2001. 272 с.
- Горелова В.Ю. Етична парадигма юридичної медіації. *Соціальні науки та сучасність*. 2025. № 1. С. 45–52. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/25358/25336>
- Горелова В.Ю. Етично-правові виклики онлайн-медіації. *Юридичний вісник*. 2025. № 1. С. 5–12. URL: http://www.yurvisnyk.in.ua/v1_2025/5.pdf
- Горелова В.Ю. Поняття та зміст професійної етики медіатора. *Наукові записки Університету «КРОК»*. 2020. № 2. С. 17–22. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/549>
- Горелова В.Ю. Право людини на отримання професійно-етичної послуги медіатора: правовий аспект. *Юридичний вісник*. 2025. № 1. С. 33–40.
- Горелова В.Ю. Ethical and legal standards of mediation and their implementation in Ukrainian legislation: international experience and national perspectives. *Law and Safety of the European Jurisdiction*. 2025. № 2. С. 21–30. URL: http://lsej.org.ua/2_2025/3.pdf
- Kagan M. Ethical dilemmas in mediation: balancing neutrality and justice. London : Routledge, 2017. 198 p.
- Model Standards of Conduct for Mediators / American Arbitration Association, American Bar Association, Association for Conflict Resolution. 2005. URL: <https://conflictconnection.net/downloads/StandardsOfConduct.pdf> (дата звернення: 24.09.2025).
- Петров О.М. Етичні засади професійної діяльності медіатора: правовий і психологічний вимір. *Вісник асоціації медіаторів України*. 2020. № 2. С. 12–25.
- Рада Європи. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Рим, 4 листопада 1950 р.. *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. С. 224.
- Rawls J. A Theory of Justice. Rev. ed. Cambridge : Harvard University Press, 1999. 538 p.

References

- Abramovych, S. Yu. (2018). *Mediatsiia yak forma alternatyvnoho vyrishennia sporiv: teoretychni ta praktychni aspekty* [Mediation as a form of alternative dispute resolution: theoretical and practical aspects]. Kyiv: Yurydychna dumka. [in Ukrainian]
- Habermas, J. (2001). *Moralna svidomist i komunikatyvna diia* [Moral consciousness and communicative action] (K. Kyseliov, Trans.). Kyiv: Osnovy. [in Ukrainian]
- Horielova, V. Yu. (2020). *Poniattia ta zmist profesinnoi etyky mediatora* [The concept and content of the professional ethics of the mediator]. *Naukovi zapysky Universytetu «KROK»*, (2), 17–22. <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/549>
- Horielova, V. Yu. (2025a). *Etychna paradyhma yurydychnoi mediatsii* [Ethical paradigm of legal mediation]. *Sotsialni nauky ta suchasnist*, (1), 45–52. <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/25358/25336>
- Horielova, V. Yu. (2025b). *Pravo liudyny na otrymannia profesiino-etychnoi posluhy mediatora: pravovyi aspekt* [The human right to receive a professionally ethical mediation service]. *Yurydychnyi visnyk*, (1), 33–40.
- Horielova, V. Yu. (2025c). *Etychno-pravovi vyklyky onlain-mediatsii* [Ethical and legal challenges of online mediation]. *Yurydychnyi visnyk*, (1), 5–12. http://www.yurvisnyk.in.ua/v1_2025/5.pdf
- Horielova, V. Yu. (2025d). *Ethical and legal standards of mediation and their implementation in Ukrainian legislation: International experience and national perspectives*. *Law and Safety of the European Jurisdiction*, (2), 21–30. http://lsej.org.ua/2_2025/3.pdf
- Kagan, M. (2017). *Ethical dilemmas in mediation: balancing neutrality and justice*. London: Routledge.
- Model Standards of Conduct for Mediators. (2005). American Arbitration Association, American Bar Association, Association for Conflict Resolution. <https://conflictconnection.net/downloads/StandardsOfConduct.pdf>
- Petrov, O. M. (2020). *Etychni zasady profesiinnoi diialnosti mediatora: pravovyi i psykholohichni vymir* [Ethical foundations of mediator's professional activity: legal and psychological dimension]. *Visnyk Asotsiatsii Mediatoriv Ukrainy*, (2), 12–25. [in Ukrainian]
- Rada Yevropy. (1950). *Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod* [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*, (32), 224. [in Ukrainian]
- Rawls, J. (1999). *A theory of justice* (Rev. ed.). Cambridge: Harvard University Press.

Анотація

Олійник О. Б. Етичні дилеми в медіації крізь призму прав людини: теоретичний аналіз і практичні орієнтири. – Стаття.

У статті здійснено всебічний аналіз ключових етичних дилем, що постають у медіаційній практиці, крізь призму міжнародних стандартів прав людини. Авторка доводить, що медіація не може розглядатися лише як технічна альтернатива судовому розгляду, адже вона є складним соціально-правовим та моральним феноменом, у якому поєднуються правові норми, етичні імперативи та психологічні закономірності комунікації. Дослідження зосереджене на трьох найбільш поширених дилемах – конфіденційність проти безпеки, неупередженість проти справедливості, добровільність проти прихованого тиску. Кожна з них розглядається у правовому, етичному та психологічному вимірах, що дозволяє виявити глибинні суперечності між захистом приватності та охороною життя, між нейтральністю і необхідністю відновлення балансу сил, між формальною добровільністю та реальною свободою волевиявлення.

Особливу увагу приділено ролі професійної етики та міжнародних етичних кодексів медіаторів (США, Німеччини, Великобританії), які задають рамки поведінки та пропонують механізми реагування на кризові ситуації. У статті показано, що адаптація цих напрацювань до українського контексту є вкрай важливою для формування якісної медіаційної практики. Значне місце відведено питанням навчання та супервізії, які забезпечують розвиток етичної компетентності, а також внутрішній рефлексії медіатора як особистісному ресурсу для вирішення моральних конфліктів. Авторка наголошує, що баланс між зовнішніми регламентами та внутрішнім етичним компасом є запорукою професійної цілісності та довіри до медіації.

Зроблено висновок, що етичні дилеми становлять сутнісне ядро медіаційної практики, а їх подолання можливе лише за умови інтеграції правових, етичних і психологічних підходів. Перспективними напрямками подальших досліджень визначено аналіз викликів онлайн-медіації, етичних аспектів у постконфліктних суспільствах та розробку системи професійної підготовки медіаторів в Україні. Таким чином, стаття пропонує комплексний теоретичний та практичний інструментарій, спрямований на розвиток медіації як гуманістичного механізму врегулювання конфліктів.

Ключові слова: медіація, етика, права людини, конфлікт, дилема.

Summary

Oliinyk O. B. Ethical dilemmas in mediation through the lens of human rights: theoretical analysis and practical guidelines. – Article.

The article provides a comprehensive analysis of the key ethical dilemmas arising in mediation practice through the prism of international human rights standards. The author argues that mediation cannot be regarded merely as a technical alternative to judicial proceedings, as it constitutes a complex socio-legal and moral phenomenon in which legal norms, ethical imperatives, and the psychological patterns of communication are intertwined. The study focuses on three of the most widespread dilemmas – confidentiality versus security, impartiality versus justice, and voluntariness versus concealed pressure. Each of these is examined within legal, ethical, and psychological dimensions, which makes it possible to reveal the profound contradictions between the protection of privacy and the safeguarding of life, between neutrality and the necessity of restoring a balance of power, and between formal voluntariness and genuine freedom of will.

Particular attention is devoted to the role of professional ethics and international ethical codes of mediators (in the United States, Germany, and the United Kingdom), which establish behavioural frameworks and propose mechanisms for responding to crisis situations. The article demonstrates that the adaptation of these developments to the Ukrainian context is of crucial importance for the formation of high-quality mediation practice. Considerable emphasis is placed on issues of training and supervision, which ensure the development of ethical competence, as well as on the mediator's internal reflection, understood as a personal resource for the resolution of moral conflicts. The author underscores that the balance between external regulations and the internal ethical compass constitutes the foundation of professional integrity and trust in mediation.

It is concluded that ethical dilemmas constitute the essential core of mediation practice, and their resolution is possible only through the integration of legal, ethical, and psychological approaches. Promising directions for further research are identified as the analysis of the challenges of online mediation, the ethical dimensions in post-conflict societies, and the development of a system of professional training for mediators in Ukraine. Thus, the article offers a comprehensive theoretical and practical framework aimed at advancing mediation as a humanistic mechanism for conflict resolution.

Key words: mediation, ethics, human rights, conflict, dilemma.

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.10.2025

Дата публікації: 21.11.2025